

**Sprawozdanie z realizacji
studenckich praktyk zawodowych
przez studentów studiów stacjonarnych I stopnia
kierunek *turystyka i rekreacja*
w roku akademickim 2015/2016**

Opracowanie:

dr Marzena Rydzewska-Włodarczyk
opiekun praktyk zawodowych na kierunku *turystyka i rekreacja*
prodziekan ds. kształcenia

Szczecin, 10.11.2016

Wprowadzenie

Na Wydziale Ekonomicznym Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie praktyki zawodowe są integralnym elementem kształcenia na studiach pierwszego stopnia kierunku *turystyka i rekreacja*. Organizację i przebieg studenckich praktyk zawodowych na regulują:

- przepisy ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572 ze zm.),
- Regulamin studiów wyższych w Zachodniopomorskim Uniwersytecie Technologicznym w Szczecinie,
- Zarządzenie Rektora Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie nr 169 z dnia 20 listopada 2009 r. w sprawie zasad realizowania praktyk zawodowych studentów Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie, będących obywatelami polskimi,
- Uchwała Rady Wydziału Ekonomicznego nr 52 z dnia 23 listopada 2012 roku w sprawie określania zasad i trybu zaliczania praktyk zawodowych wynikających z planów studiów i programów nauczania,
- program i plan studiów na kierunku *turystyka i rekreacja* zatwierdzony przez Radę Wydziału Ekonomicznego ZUT w Szczecinie dla cyklu kształcenia od roku 2014/2015 (Uchwała Rady Wydziału Ekonomicznego nr 252 z dnia 25.06.2014 roku).

Podstawowym celem studenckich praktyk zawodowych realizowanych przez studentów kierunku *turystyka i rekreacja* w roku akademickim 2015/2016 było nabycie wiedzy i umiejętności praktycznych uzupełniających i pogłębiających wiedzę uzyskaną przez studentów w toku zajęć dydaktycznych. Realizacja praktyk miała też na celu stworzenie możliwości po-

twierdzenia i rozwoju kompetencji zawodowych studentów uzyskanych w ramach kierunku kształcenia, a także ukształtowanie postaw wobec przyszłych i/lub potencjalnych pracodawców i współpracowników.

Studenci kierunku *turystyka i rekreacja* w roku akademickim 2015/2016 realizowali praktyki zawodowe w wymiarze co najmniej 4 tygodnie, tj. 20 dni roboczych. Praktyki mogły być realizowane w wybranej przez studenta albo wskazanej przez opiekuna praktyk jednostce gospodarczej lub instytucji, w kraju lub za granicą. Warunkiem skierowania studenta na praktykę do danego przedsiębiorstwa lub instytucji była pewność, iż będzie on miał szansę osiągnąć zakładane dla danego kierunku studiów efekty kształcenia określone w programie praktyk. Zgodnie z obowiązującymi przepisami przed skierowaniem studentów na praktykę z zakładami pracy są podpisywane indywidualne lub grupowe umowy. W roku akademickim 2015/2016 została podpisana jedna umowa grupowa. W pozostałych przypadkach podpisano umowy indywidualne.

W roku akademickim 2015/2016 obowiązek realizacji i rozliczenia praktyk zawodowych objął 39 studentów 4 semestru studiów stacjonarnych kierunek *turystyka i rekreacja*. Na zasadzie dobrowolności do realizacji praktyk mogli przystąpić również studenci I roku (2 semestru studiów). Z możliwości tej w objętym sprawozdaniem roku akademickim nie skorzystał żaden student kierunku *turystyka i rekreacja*.

Weryfikacji i potwierdzenia uzyskania przez studentów w toku praktyki efektów kształcenia dokonywał opiekun praktyk. W związku studenci przedkładali dokumentację realizacji praktyk w formie: potwierdzenia odbycia praktyki, sprawozdania z realizacji praktyk, dziennika praktyk, w którym opisane były zadania wykonywane przez studenta w trakcie praktyki i odpowiadające im, zgodne z programem praktyk dla danego kierunku studiów, efekty kształcenia ocenione przez opiekunów praktyk w zakładzie pracy. W uzgodnionych i ujętych w harmonogramie zaliczeń praktyk terminach zostały przeprowadzone kolokwia zaliczeniowe, których przedmiotem była weryfikacja wiedzy, umiejętności oraz kompetencji personalnych i społecznych uzyskanych przez praktykantów podczas praktyk zawodowych. W trakcie kolokwiów była przeprowadzana szczegółowa analiza informacji zawartych w dziennikach praktyk, co było uzupełnione szczegółowymi pytaniami weryfikującymi stopień i zakres realizacji zadań wskazywanych w dokumentacji.

W trakcie zaliczania praktyk studenci mieli możliwość wyrażenia swojej opinii na temat zrealizowanych praktyk, zdobytych umiejętności i doświadczeń, praktycznej przydatności wiedzy uzyskanej w toku kształcenia, a także oczekiwań pracodawców w stosunku do pracowników.

W roku akademickim 2015/2016 studenci kierunku *turystyka i rekreacja* mieli też możliwość wnioskowania o zaliczenie na poczet realizacji praktyk kompetencji zawodowych nabytych podczas pracy i staży zawodowych, prowadzenia działalności gospodarczej lub udziału w obozach i badaniach naukowych. Z tej możliwości skorzystało łącznie 4 studentów.

Ogólna charakterystyka przebiegu praktyk zawodowych studentów studiów stacjonarnych pierwszego stopnia kierunek *turystyka i rekreacja* w roku akademickim 2015/2016

W roku akademickim 2015/2016 na Wydziale Ekonomicznym ZUT w Szczecinie obowiązek realizacji i rozliczenia praktyk zawodowych objął 39 studentów 4 semestru stacjonarnych studiów pierwszego stopnia kierunku *turystyka i rekreacja*. W roku akademickim 2015/2016 studenckie praktyki zawodowe zaliczyło 36 studentów¹ (por. tabela 1). W roku akademickim 2015/2016 studenci realizowali praktyki zawodowe w czasie wolnym od zajęć dydaktycznych. W uzasadnionych przypadkach na wniosek studenta prodziekan ds. studenckich wyrażał zgodę na realizację praktyk w innym okresie wolnym od zajęć dydaktycznych.

Tabela 1. Liczba i odsetek studentów stacjonarnych pierwszego stopnia kierunku *turystyka i rekreacja*, którzy zrealizowali i zaliczyli praktyki zawodowe w roku akademickim 2015/2016

Wyszczególnienie	Rok akademicki	Liczba studentów	Odsetek (w %)
Liczba/odsetek studentów II roku studiów, którzy zrealizowali praktykę zawodową	2015/2016	28	71,79
	2014/2015 i wcześniej	6	15,38
Liczba/odsetek studentów, którzy uzyskali w roku akademickim 2015/2016 zaliczenie na podstawie wniosków o uznanie udokumentowanych kompetencji zawodowych		3	7,69
Razem liczba/odsetek studentów, którzy osiągnęli efekty kształcenia w zakresie określonym dla praktyk zawodowych		37	94,87
Liczba studentów, którzy nie zrealizowali praktyk i nie uzyskali efektów kształcenia w zakresie określonym dla praktyk zawodowych		2	5,13
Razem		39	100,00

Źródło: opracowanie własne.

Jak wynika z informacji zawartych w tabeli 1 z ogółu studentów studiujących w roku akademickim 2015/2016 na semestrze 4 studiów pierwszego stopnia kierunku *turystyka i rekreacja* praktykę zawodową 94,87% studentów zaliczyło praktykę zawodową, w tym 28 studentów (71,79% ogółu studentów tego semestru) podjęło i zaliczyło praktykę w 2015/2016 roku, 6 studentów (15,38%) zrealizowało ją w poprzednich latach studiów², a 3 studentów uzyskało zaliczenie praktyk zawodowych na podstawie udokumentowania posiadanych kompetencji zawodowych. Podstawą uznania posiadania przez studentów kompetencji, określonych w programie praktyk dla tego kierunku studiów, była wykonywana przez studentów praca zawodowa lub inna aktywność.

Analiza dokumentacji praktyk i ich przebiegu wykazała, że w roku akademickim 2015/2016 studenci odbywali praktyki w przedsiębiorstwach i instytucjach umożliwiających realizację celów i efektów kształcenia założonych w programie studiów i programach praktyk. Studenci odbywali praktyki w przedsiębiorstwach prowadzących różnego rodzaju działalność gospodarczą, podmiotach nieprowadzących działalności gospodarczej oraz jednostkach sektora finansów publicznych.

Charakteryzując podmioty, w których studenci kierunku *turystyka i rekreacja* odbywali praktyki zawodowe (por. tabela 2) należy stwierdzić, że odbywały się one głównie w obiektach hotelowych (35,29% studentów). Natomiast blisko 18% studentów zrealizowało

¹ Zaliczenie praktyki odnosi się zarówno do studentów, którzy realizowali ją jako studencką praktykę zawodową, jak i studentów, którym zostały uznane kompetencje zawodowe nabyte w innych formach praktyk.

² Dotyczy studentów ponownie realizujących semestr 4 lub zarejestrowanych na semestr 4 po urlopie.

praktyki w placówkach leczniczych i sanatoryjnych, 11,76% studentów odbyło praktyki w biurach turysucznych i podmiotach zajmujących się organizacją imprez turystycznych, około 6% studentów zrealizowało praktyki w gospodarstwach agroturystycznych a ponad 29% w innych podmiotach prowadzących działalność turystyczną, jak: centra informacji turystycznej, agencje turystyczne, domy kultury, podmioty prowadzące działalność w zakresie sportu i rekreacji, fundacje i stowarzyszenia prowadzące aktywność w obszarze turystyki, oświaty i rekreacji, urzędy administracji publicznej, inne.

Tabela 2. Charakterystyka podmiotów, w których odbywali praktyki studenci stacjonarnych pierwszego stopnia kierunku *turystyka i rekreacja*

Typ podmiotu	Odsetek praktykantów (w%)
obiekty hotelowe	35.29
placówki lecznicze i sanatoryjne	17.65
biura turystyczne	11.76
gospodarstwa agroturystyczne	5.88
inne podmioty	29.41
Razem	100

Źródło: opracowanie własne.

Jak wynika z dokumentacji praktyk, studenci odbywali je zgodnie z kierunkiem studiów i zainteresowaniami dotyczącymi przyszłej pracy zawodowej. Na podstawie przeprowadzonych ze studentami rozmów, można stwierdzić, że praktyka umożliwiła zweryfikowanie poglądów na temat zawodu/miejsca pracy i oczekiwań względem przyszłej pracy zawodowej.

Oceniając efekty kształcenia uzyskane podczas realizacji praktyk zawodowych (na podstawie przeprowadzonych ze studentami kolokwium oraz analizy dokumentacji dotyczącej praktyk zawodowych) należy stwierdzić, że praktyki umożliwiły:

1. Poznanie zasad funkcjonowania zakładu pracy (struktury organizacyjnej, struktury zarządzania, powiązań między komórkami organizacyjnymi przedsiębiorstwa i powiązań między przedsiębiorstwem a podmiotami zewnętrznymi, w tym klientami i kontrahentami).
2. Nabycie wiedzy o przebiegu procesów gospodarczych w przedsiębiorstwie.
3. Nabycie umiejętności pracy zespołowej i zachowań organizacyjnych (dyscyplina, hierarchia), umiejętności komunikacji wewnątrz jednostki i poza nią.
4. Wykształcenie lub udoskonalenie umiejętności z zakresu dokumentacji procesów gospodarczych.
5. Rozszerzenie innych umiejętności związanych bezpośrednio z kierunkiem studiów.
6. Zweryfikowanie wiedzy teoretycznej i umiejętności nabytych w toku studiów.

Część praktykantów wskazała, że podczas praktyk zapoznano ich ze specjalistycznym oprogramowaniem komputerowym (najczęściej rachunkowo-księgowym, z obszaru zarządzania relacjami z klientem, obsługi placówki hotelowej lub gastronomicznej, biura turystycznego oraz magazynowym).

Stopień uzyskania wskazanych efektów kształcenia był zróżnicowany (por. tabela 3), na co wpływ miały zarówno miejsce praktyk (zakład pracy), jak i inne czynniki, np. koniunktura, okres odbywania praktyki, podejście pracodawcy do organizacji praktyk. Ten ostatni czynnik był wskazywany przez studentów, jako kluczowy problem w przypadku praktykodawców, którzy nie zezwalali studentom samodzielnie wykonywać zadań na stanowisku pracy.

Tabela 3. Struktura studentów studiów stacjonarnych pierwszego stopnia kierunku *turystyka i rekreacja* ze względu na uzyskane w roku akademickim 2015/2016 efekty kształcenia

Wyszczególnienie	Ocena z zaliczenia praktyk					brak zaliczenia (po uwzględnieniu osób skreślonych z listy studentów przed końcem roku akademickiego)
	bdb	db plus	db	dst plus	dst	
Liczba studentów	23	1	6	1	0	2
Odsetek studentów	69,70	3,03	18,18	3,03	0	6,06

Źródło: opracowanie własne.

Na podstawie przeprowadzonej analizy efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych i personalnych można stwierdzić, iż spośród studentów drugiego roku kierunku *turystyka i rekreacja* (studiów stacjonarnych) pierwszego stopnia zobowiązanych do odbycia praktyk zawodowych w roku akademickim 2015/2016 93,94% studentów (31 studentów) osiągnęło zakładane dla praktyk zawodowych efekty kształcenia, w tym:

- 1) 69,70% studentów:
 - a) zna i objaśnia zasady funkcjonowania podmiotu gospodarczego, omawia zakres podmiotowy i przedmiotowy czynności wykonywanych w wybranych komórkach organizacyjnych podmiotu, objaśnia przebieg zadań prowadzonych na danym stanowisku pracy,
 - b) wykonywało powierzone zadania wynikające z ramowego programu praktyk, objaśniało ich przebieg i skutki, planowało i wykonywało wybrane czynności w sposób przyjęty w danym zakładzie pracy i na danym stanowisku,
 - c) wykonywało powierzone zadania w sposób adekwatny do swoich umiejętności, oczekiwań przełożonych i zespołu w którym pracowali;
- 2) 3,03% studentów:
 - a) zna zasady funkcjonowania podmiotu gospodarczego, omawia zakres podmiotowy i przedmiotowy czynności wykonywanych w wybranych komórkach organizacyjnych podmiotu,
 - b) wykonywało powierzone zadania wynikające z ramowego programu praktyk, objaśniało ich przebieg, wykonywało wybrane czynności w sposób przyjęty w danym zakładzie pracy i na danym stanowisku,
 - c) wykonywało powierzone zadania w sposób adekwatny do swoich umiejętności;
- 3) 18,18% studentów:
 - a) zna zasady funkcjonowania podmiotu gospodarczego i zakres podmiotowy i przedmiotowy czynności wykonywanych w wybranych komórkach organizacyjnych podmiotu,
 - b) wykonywało powierzone zadania wynikające z ramowego programu praktyk oraz wykonywało wybrane czynności w sposób przyjęty w danym zakładzie pracy i na danym stanowisku,
 - c) wykazywało chęć podejmowania i wykonywania powierzonych czynności w zakładzie pracy;
- 4) 3,03% studentów:
 - a) zna zasady funkcjonowania podmiotu gospodarczego,

- b) wykonywało powierzone zadania wynikające z ramowego programu praktyk,
- c) wykazywało umiarkowaną chęć podejmowania i wykonywania wybranych czynności w zakładzie pracy.

Uwzględniając osoby skreślone w roku akademickim 2015/2016 z listy studentów należy stwierdzić, że ok. 6% studentów (2 studentów) kierunku *turytyka rekreacja* nie odbyło praktyk zawodowych, a tym samym nie osiągnęło określonych dla praktyk zawodowych efektów kształcenia.

Analizując miejsca odbywania praktyk należy stwierdzić, że studenci, co do zasady, realizowali praktyki zawodowe w pobliżu swojego miejsca zamieszkania lub bezpośrednio w Szczecinie. Kilkoro studentów realizowało praktykę w innych miejscowościach w Polsce. W roku akademickim 2015/2016 dwoje studentów kierunku *turystyka i rekreacja* wystąpiło z wnioskami o zaliczenie na poczet praktyk kompetencje nabyte podczas pracy za granicą.

Należy dodać, iż część studentów realizujących praktyki zawodowe w roku akademickim 2015/2016, podobnie jak w latach ubiegłych, zadeklarowała nawiązanie podczas praktyk kontaktów zawodowych umożliwiających ich późniejsze wykorzystanie, np. w momencie poszukiwania pracy lub podczas zbierania materiałów źródłowych do pracy dyplomowej lub prac zaliczeniowych. W czterech przypadkach studenci otrzymali propozycje dalszego zatrudnienia lub współpracy z pracodawcą, które przyjęli.

Wnioski

Doświadczenie nabyte w zakresie organizacji praktyk, przeprowadzone rozmowy ze studentami oraz analiza dokumentacji dotyczącej praktyk zawodowych w roku akademickim 2015/2016 przez studentów Wydziału Ekonomicznego ZUT w Szczecinie pozwoliły sformułować następujące wnioski:

1. Praktyki zawodowe umożliwiają studentom nabycie praktycznych umiejętności uzupełniających lub porządkujących wiedzę uzyskaną w toku studiów. Praktyki zawodowe realizowane przez studentów kierunku *turystyka i rekreacja* umożliwiają praktyczne poznanie procesów zachodzących w instytucjach i przedsiębiorstwach zajmujących się działalnością turystyczną, umożliwiają nabycie umiejętności posługiwania się specjalistycznymi narzędziami informatycznymi wspomagającymi realizację w jednostce bieżących zadań. Praktyka zawodowa pozwala na formowanie postaw społecznych i personalnych. Podczas praktyki studenci uczą się pracy w określonych – innych niż szkoła - warunkach, indywidualnie i w zespole, poznają zachowania organizacyjne i kształcą umiejętność organizowania pracy, a także nabywają świadomości własnych ograniczeń w obszarze kompetencji.
2. Praktyki zawodowe umożliwiają studentom praktyczne rozpoznanie rynku pracy, a także nawiązanie kontaktów zawodowych pozwalających na ich późniejsze wykorzystanie, np. w momencie poszukiwania pracy lub zbierania materiałów źródłowych do pracy dyplomowej lub prac zaliczeniowych.

3. W sferze organizacji praktyk należy w dalszym ciągu zwracać uwagę na wybór przez praktykantów zakładu pracy. Powinny to być bowiem jednostki umożliwiające w szerokim zakresie realizację programu praktyk oraz pełną opiekę ze strony zakładowego opiekuna praktyk. Istotne jest także powiązanie profilu organizacji (lub działu organizacji), a także przewidywanego zakresu obowiązków oraz realizowanych zadań, ze studiowanym kierunkiem studiów, zainteresowaniami praktykanta, ale również obszarem tematycznym przyszłej pracy dyplomowej.

dr Marzena Rydzewska-Włodarczyk
Opiekun praktyk zawodowych
na kierunku *turystyka i rekreacja*
prodziekan ds. kształcenia

Szczecin, 10.11.2016 r.